

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/213768>

Please be advised that this information was generated on 2021-01-26 and may be subject to change.

Onverzekerbaarheid van risico's Over zekerheden en praktische ontwikkelingen

Een wetenschapper vragen om een bijdrage te schrijven over moeilijk te verzekeren risico's; het is vragen om moeilijkheden. Want als wetenschapper grijp ik terug naar zekerheden. Naar de gedachte achter verzekeren. Verzekeren, dat vertel ik mijn studenten ook graag, is in de kern terug te brengen tot het vormen van homogene groepen. Groepen van individuen of objecten met ongeveer dezelfde kans op dezelfde te verwachten verzekerde ongevallen tegen dezelfde premie. Binnen die groep heb je geluksvogels en pechvogels en de verzekeraar, die tegen het genot van premie het risico heeft overgenomen, vergoedt de door die pechvogels geleden schade. Helder.

Van die zekerheden maakt ook deel uit dat de informatieontwikkeling voortschrijdt. Nadere informatie, zo viel reeds lang te verwachten (Wansink wees daar bijna dertig jaar geleden al op)¹, leidt tot verfijning van differentiatie. Verfijning die zo ver gaat dat binnen één straat grote verschillen in premie aan de orde zijn omdat de postcode (tot op letterniveau) kennelijk premieverschil genereert; soms tot wel 70%. Voor een motorrijtuigverzekering... Postcode gerelateerde informatie wordt ook gebruikt in de acceptatiefase voor het sluiten van de overlijdensrisicoverzekering. Is sprake van *redlining*, ligt discriminatie op de loer? Vooralsnog oordelen de Commissie Gelijke Behandeling en het College voor de Rechten van de Mens van niet², maar interessant en uitdagend is de materie te noemen. Toch valt zij nog steeds onder (de ontwikkelingen die eigen zijn aan) mijn zekerheden in het verzekeringsrechtelijke leven.

Het wordt (voor mij) lastiger als differentiatie ertoe leidt dat bepaalde delen van branches niet meer verzekeraar zijn "alleen maar" omdat binnen die delen te weinig polissen worden verstrekt om de vaste kosten te dekken en de risico's binnen die (deel)branche voldoende te spreiden. Dat kan zo zijn, maar zou een uitgangspunt niet moeten zijn dat dat oké is binnen het groter geheel van homogene groepen? *Insurer: you win some, you lose some*. Zeker in het licht van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van verzekeraars om ervoor te zorgen dat risico's financieel afgedekt worden, lijkt me dat zo te zijn. Een verantwoordelijkheid die verzekeraars nota bene in hun Gedragscode Verzekeraars uiten, waar zij stellen dat zij zich zullen inspannen om te voorkomen dat mensen tegen hun wil onverzekerd zijn.

Ik heb daar dus moeite mee en wat ik zelf in ieder geval helemaal niet kan plaatsen is dat mijn zekerheden het veld moeten ruimen voor wat ik voor het gemak praktische onverzekerbaarheid noem. Niet persé speelt een principiële aspect. Ook is geen sprake van onverzekerbaarheid omdat er veel uitsluitingen in een aangeboden polis zitten en er per saldo welhaast geen dekking overblijft. Nee, een bepaald risico is niet langer verzekeraar omdat het niet "in de systemen" past. De verzekeraar die overgaat op een standaardproduct voor een gemiddelde doelgroep met – daaraan voorafgaand – een goedkope en simpele acceptatieprocedure. En die om die reden een hele groep verzekerden eruit gooit (zoals recent de inboedelpolis voor woonwageneigenaren). Ook praktisch te noemen zijn de gevolgen van overnames binnen de branche. Delta Lloyd als onderdeel van Nationale-Nederlanden; het lijkt ertoe bij te dragen dat maatwerk verdwijnt en dat is een gemis.

Ik spreek over de maatschappelijke rol, maar haast mij daarbij te zeggen dat we niet mogen vergeten dat de verzekeringsovereenkomst een private overeenkomst is. Er is géén acceptatieplicht en al helemaal is er geen plicht om bepaalde producten aan te bieden en/of quasi solidair voor een bepaald product tot een opslag in premie te komen (zoals bij het overstroomingsrisico). Het kan gewoon niet. (Ook) niet bij deze steeds verder gedifferentieerde groepen. Ik realiseer me, al schrijvend, dat ik zeer in de provinciale hoek lijk te denken, maar mijn werkelijkheid speelt ook op de achtergrond van de in coassurantie gesloten polis. Wel komt de beschreven problematiek daar (gelukkig!) minder naar voren omdat eigen aan de wereld van de beursverzekering is dat risico's groot, bijzonder, zelfs soms uniek te noemen zijn. De achter de premiestelling schuilgaande informatievergaring is een andere en juist omdat maatwerk regeert, komen "we" er wel. De uitdaging ligt erin dat zo te houden en daarom is het wezenlijk dat de problematiek van de moeilijk verzekerbare risico's door de VNAB op de agenda gezet wordt. Omdat dat het zo noodzakelijk bewustzijn schept.

¹ J.H. Wansink, oratie EUR 1990, p. 4.

² Zie M.M.R. van Ardenne-Dick, AV&S 2009/35 en Advies CRM advies Dazure, januari 2014.

Albert Ruhl: "Preventie wordt vaak gezien als kostenpost, maar aan de andere kant zitten bedrijven ook niet te wachten op een brand. Ik zie het vooral als onze taak hen te wijzen op de risico's voor hun bedrijfscontinuïteit en hen hieromtrent te adviseren en te begeleiden. Preventie is daarvan een essentieel onderdeel."

Pieter van Rossum: "Er moet in de verzekeringsbranche een omslag worden gemaakt in de preventieaanpak van schades bij bedrijven. Bedrijfschades zijn vaak groter dan de directe materiële schade, maar dat zien we niet terug in de technische rapportage."

Van der Meij stipt daarnaast als verhogend effect voor de totale schadeomvang de toenemende utilisatie van de bedrijven in de 24/7 economie en de steeds meer groeiende afhankelijkheid van ketenvorming aan. "Een storing in één van de schakels kan leiden tot veel schade bij meerdere (toeleverings)bedrijven in de keten. Een incident met relatief weinig materiële schade kan zomaar tot een miljoenschade leiden."

Allianz' Manager Risk Consulting is daarnaast van mening dat er in ons land nog steeds niet brandveilig genoeg wordt gebouwd. "Er worden bij de bouw en isolatie van nieuwe gebouwen nog veelvuldig brandbare materialen gebruikt. Ook in het kader van de energietransitie wordt helaas nog vaak een 'luie' keuze gemaakt voor kunststof isolatie. Deze materialen isoleren doorgaans goed en zijn relatief goedkoper dan alternatieve (onbrandbare) materialen, maar zijn wel veel brandgevaarlijker. Daarover zijn we momenteel onder meer in gesprek met aannemers. Want wat er in Londen is gebeurd bij de Grenfell Tower kan hier in Nederland ook nog steeds gebeuren."

Van der Sijp noemt nog een schade verhogend effect: "In veel bedrijfstakken worden bij de fabricage steeds vaker kunststof materialen toegepast, zoals bijvoorbeeld in de autosector. De huidige auto's bestaan voor een groot deel uit kunststof en hebben zodoende een veel hogere vuurbelasting als vroeger, de hoge vuurbelasting (t.o.v. vroeger) zie je terug in de autofabrieken. En in de houtindustrie wordt bijvoorbeeld steeds vaker composiet gebruikt (hout en kunststof gemengd en geperst) waardoor ook hier de vuurbelasting verhoogd wordt. Vroeger werd een bedrijf verwoest door brand, nu kan rook en roet al funest zijn, met name in de voedingsindustrie en mede met alle elektronische besturingssystemen van tegenwoordig." Daar staat volgens hem tegenover dat er ook verbeteringen zijn gerealiseerd. "Roken op de werkvloer was vroeger nog een punt van discussie, maar is inmiddels geen issue meer."

Bedrijfschaderisico's

Van Rossum is van mening dat er in de verzekeringsbranche een omslag moet worden gemaakt in de preventieaanpak van schades bij bedrijven. "Vandaag de dag zijn bedrijfschades door een brand of andere calamiteit groter dan de directe materiële schade. Dat risico is in het algemeen groter, maar dat zien we niet terug in de technische rapportage. Daarin wordt vooral stil gestaan bij de materiële risico's die bedrijven lopen en wordt grotendeels voorbijgegaan aan de bedrijfschaderisico's."

Van der Sijp reageert hierop door aan te geven dat hieraan twee oorzaken ten grondslag liggen "Ten eerste zijn riskengineers technici die doorgaans

financieel onvoldoende onderlegd zijn om bedrijfsschadeberekeningen te kunnen maken. Daarbij komt dat het ook vaak lastig is om de hiervoor benodigde cijfers boven tafel te krijgen. Bedrijven staan veelal niet te springen om deze te verstrekken."

Verbeteren risicoprofiel

Wat kan er worden gedaan om het risicoprofiel van bedrijven te verbeteren? "De zending spelen", antwoordt Van der Meij prompt. "We moeten bij de directies/bedrijven erop blijven hameren dat uit het oogpunt van bedrijfscontinuïteit bouwen volgens het bouwbesluit niet toereikend is. Kortom, wij moeten ervoor zorgen dat zij er zelf goed over gaan nadenken en keuzes maken." Zijn gesprekspartners zijn het volmondig met hem eens.

Ruhl: "Preventie wordt vaak gezien als kostenpost, maar aan de andere kant zitten bedrijven ook niet te wachten op een brand. Ik zie het vooral als onze taak hen te wijzen op de risico's voor hun bedrijfscontinuïteit en hen hieromtrent te adviseren en te begeleiden. Preventie is daarvan een essentieel onderdeel. Daarom nemen we, zoals eerder aangegeven, bij nieuwbouw- of uitbreidingsplannen bij voorkeur al in een vroeg stadium een riskengineer van verzekeraars mee."

Verzekeraars zijn mede door de verslechterde resultaten en schadestatistieken een strenger acceptatiebeleid gaan voeren. Bepaalde risico's, waaronder bijvoorbeeld recycling, bepaalde segmenten van de foodindustrie en de agrarische sector, zijn steeds lastiger of soms helemaal niet te meer te verzekeren. Van Rossum spreekt daarover zijn bezorgdheid uit. "De onverzekerbaarheid ligt op de loer. Dat we als coassurantiemarkt bepaalde risico's niet meer zouden kunnen of willen verzekeren, ervaar ik als een slechte zaak dat zelfs als het faillissement van het 'beurssegment' kan worden bestempeld. Dat mogen we met elkaar niet laten gebeuren."

In een reactie hierop wijst Van der Sijp op de in zijn ogen niets aan duidelijkheid te wensende overlatende cijfers. "In 2016 waren er 27 branden bij recyclingbedrijven, een jaar later 43, vorig jaar 52 en dit jaar al 1 à 2 per week. Dat zegt wel iets over het schadepotentieel en de mentaliteit van de sector." Van Rossum vindt desalniettemin dat ook recyclingbedrijven individueel moeten worden bekeken. Ook kan volgens hem gedacht worden aan het opstellen van een pakket aan basiseisen waaraan deze bedrijven zouden moeten voldoen om verzekerd te kunnen worden. "In het verleden hebben we dat onder meer gerealiseerd met 'de oud papier cover' (de opslag en verwerking van oud papier), aanvankelijk een moeilijk verzekerbaar risico. Sowieso moeten we als bedrijfstak met elkaar bereid zijn om ernaar te streven alle risico's te verzekeren. Dat zijn we als coassurantiemarkt aan onze stand verplicht." <